

MIRJANA POPOVIĆ

VEDAD SMILAGIĆ,
UVOD U LINGVISTIKU,
INSTITUT ZA JEZIK, SARAJEVO, 2013.

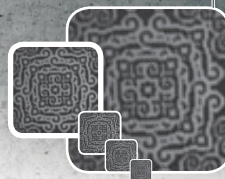
U ediciji *Priručnici* Instituta za jezik objavljena je još jedna značajna knjiga iz područja nauke o jeziku. Ova knjiga ispunila je zahtjeve programa za predmet *Uvod u lingvistiku* i premda je autor kao germanista davao primjere iz njemačkog jezika uporedo sa bosanskim, namjena knjige odgovara potrebama i drugih studijskih grupa na fakultetima humanističkih nauka.

Autor se osvrnuo na nekoliko udžbenika koji su odranije poznati u struci. Svojevremeno, izdanje *Pravci u lingvisti* (u dvije knjige) autora Milke Ivić imalo je ulogu glavnog informatora o lingvističkim učenjima. Nešto kasnije, tada mlađi lingvista, Dubravko Škiljan, objavio je djelo *Pogled u lingvistiku*. Istu ulogu uvida u strukturu jezika imala je knjiga *Jezik i njegova struktura* Midhata Riđanovića. Ne tako davno Školska knjiga u Zagrebu objavila je *Uvod u lingvistiku* koji je izradila grupa lingvista, među kojima je germanista Bernardi Glovacki imala većeg udjela u stvaranju ovog pregleda lingvističkih učenja. Sve pomenute knjige, uz kontinuirano objavljivanje knjiga i prevoda Ranka Bugarskog, doprinijele su približavanju slovenske filologije tendencijama koje je nosila teorija jezika pod uobičajenim nazivom *Opća lingvistika*.

Vedad Smailagić nije pisao knjigu iz historijske lingvistike, što bi podrazumijevalo iscrpniji pregled učenja i komentare, mada je to moguće uraditi jer je nauka o jeziku na prostoru Bosne i Hercegovine i Jugoslavije imala značajnu produkciju prevoda sa stranih jezika, gramatike, priručnike i studije iz svih disciplina koje obuhvata koncept opće lingvistike. U svom priručniku Smailagić se opredijelio za praćenje samo glavnih tokova u lingvistici, a kako je i sam napisao imao je namjeru napraviti uvod u lingvistiku i pretežnije uvod u gramatiku. Lingvistički pojmovi izloženi su sistematično; autor je istakao jezički osjećaj izvornih govornika kao bitan kriterij u standardizaciji jezika, ali kao lingvista posebno je naglasio značaj korpusa, što je danas jedan od najaktuelnijih pristupa u obradi gramatičke građe.

Lingvističke discipline koje proučavaju gramatički sistem i funkcioniranje jezika opisane su u poglavljima: *Jezik u prostoru*, *Jezik kroz vrijeme*, *Jezik kroz društvo*, *Jezik kao način* i *Jezik kao proces u mozgu*. U navedenim poglavljima izložene su glavne metodološke osobenosti dijalektologije, sociolingvistike, kognitivne i psihološki orijentisane lingvistike. Leksikologija i leksička semantika opisane su u poglavljima *Jezik i značenje* i *Jezik i struktura*. Autor je odabrao osavremenjen strukturalistički opis jezika kao uvod u proučavanje gramatike. Pošto je izostavio fonologiju, pod gramatikom je zapravo izložio morfologiju, sintaksu i analizu teksta, opredjeljujući se u trećem dijelu priručnika za naziv *Tekstna gramatika*. Gramatika je na ovaj način preko tvorbene morfologije i njenih termina, zatim preko sintakse, posebno gramatike zavisnosti i gramatike valencije, proširena nizom pojmova na razini teksta. Zastupljene su različite vrste tekstova preko kojih se ilustruju logičko-semantički odnosi u tekstu i pragmatika iskaza, te primjena različitih strategija govora. Kohezija teksta, koherencija, intencija, prihvatljivost i situacionalnost teksta razrađeni su na odabranim primjerima. Smisao intertekstualnosti razmotren je u okviru tipološke klasifikacije tekstova i kao međuodnos različitih dijelova teksta, uključujući citate, parafraze i aluzije.

Data je solidna bibliografija i urađen registar pojmova koji ukazuje na širinu i metodološki izbor autora. Ovom prilikom treba naglasiti da je priručnik pisan naučnim stilom i sa jasnom koncepcijom autora da pruži najvažnije informacije iz lingvističkih disciplina, u mjeri koja odgovara metodološkim zahtjevima moderno shvaćene gramatike. Priručnik će naći primjenu ne samo u nastavi maternjeg i stranih jezika, nego i šire, s obzirom na vrijedne informacije o jeziku kao fenomenu komunikacije. U tom smislu, ova knjiga će imati značajno mjesto u novijoj literaturi iz lingvistike.